

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI TALABA VA O'QUVCHILARNI MA'NAVIY
YUKSALISHIGA KO'MAKLASHISH MARKAZI**

**MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
TURKIYA "DIGITAL KINGDOM OF EDUCATION" TA'LIM MARKAZI
YOSHLAR ISHLARI AGENTLIGI TOSHKENT SHAHAR BOSHQARMASI
O'ZBEKISTON YOSHLAR ITTIFOQI TOSHKENT SHAHAR KENGASHI
NAVOIY VILOYATI LIDER YOSHLAR VA AYOLLAR MARKAZI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUQUQNI MUHOFAZA QILISH AKADEMIYASI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FAVQULOTDA VAZIYATLAR
VAZIRLIGI AKADEMIYASI
O'ZBEKISTON NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTI ASSOTSIATSIYASI**

“TA'LIM TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR: OLIMLAR VA YOSHLAR NIGOHIDA”

**mavzusidagi II Respublika ilmiy-amaliy
konferensiya to'plami**

2023-yil 13-aprel

mehnat unumdorligini oshirishga muvaffaq bo'linmasa yoki uning pasayishi yuz bersa, u holda, ish haqi o'sishining baholar darajasiga nisbatan ta'siri kuchayadi. Pullar taklifining inflyatsiyaga ta'siri isbotlangan bo'lsada, inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi barcha omillar monetar mazmunga ega emas va binobarin, Markaziy bankning nazorati doirasidan tashqaridadir. Lekin mazkur nomonetar omillar bankning nazorati mamlakatlarida inflyatsiyaning o'sish sur'atlariga kuchli ta'sir o'tish iqtisodiyoti davriy oraliqlardagi strategiyasini ishlab chiqishda ko'rsatadi. Shu sababli, pul-kredit siyosatining uzoq muddatli davriy oraliqlardagi bazaviy inflyatsiyaga, ya'ni inflyatsiyaning uzoq muddatli davriy oraliqlardagi o'zgarishiga alohida e'tibor qaratiladi. Bu esa, Markaziy bankning inflyatsiyani jilovlashdagi rolini aniqroq baholash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. X.S.Xadjaev, I.A.Bakiyeva, Sh.Sh. Fayziev. Makroiqtisodiyot (O'quv qo'llanma), 2014, 268 bet.
2. X.S.Xadjaev, I.A.Bakiyeva, Sh.Sh. Fayziev. Makroiqtisodiyot (O'quv qo'llanma) 2014, 268 bet.
3. Brouver G.D, Evcisson N. R. Avstraliyada inflyatsiyani modellashtirish. Biznes va iqtisodiy statistika. 2019. 24 - 29.
4. G.X. Nazarova. "Makroiqtisodiyot" fanidan ma'ruzalar matni. 2017-yil, 243 bet.
5. Rashidov O.Y. Pul, kredit va banklar, Toshkent 2008 y.

INTERTEKSTUALLIKNING DUNYO TILSHUNOSLIGIDA O'RGANILISHI

Do'smuradova Yulduz To'ychi qizi
Alisher Navoiy nomidagi ToshDO'TAU tayanch doktoranti

Ma'lumki, bugungi kunda lingvomadaniyatshunoslik dunyo tilshunosligida rivojlangan sohalaridan biri bo'lib kelmoqda. Bu borada ko'plab salmoqli tadqiqotlar yaratilgan. Mazkur sohaga oid ishlarda tadqiqotchilarning olamning lisoniy manzarasi, lingvomadaniy konseptlar, pretsedent birliklar, intertekstuallik, lisoniy ong, barqaror birliklarning lingvomadaniy xususiyatlari kabi masalalarga katta e'tibor qaratilayotganini kuzatish mumkin [Xudoyberganova, 2020: 19]. Bunday tadqiqotlarda tilning barcha sathlari birliklari, xususan, so'z va matnning tamoman yangicha talqini va tahlili ustuvorlik qiladi. Jumladan, intertekstuallik ham aynan ana shunday muhim birliklardan biri hisoblanadi.

Hozirgi kunda matnning mohiyatini aniqlash vazifasi qariyb barcha tadqiqotchilarni qiziqtirib, e'tiborini jalb etib kelmoqda. Haqiqatdan ham, har qanday hodisaning mohiyatini aniqlash uchun uning asosini hosil qiladigan xususiyat va belgilarini aniqlash lozim [Qurbanova, Yo'ldoshev, 2014: 36]. Jahon tilshunosligida

dunyo va madaniyat haqidagi bilimlarni obyektivlashtirishga intertekstuallik vositalari, ya'ni iqtiboslar, adabiy tashbehlar, eslatmalar hissa qo'shishining yana bir tasdig'idir. Shuni ta'kidlash kerakki, dekonstruktivizm vakillari intertekstuallik tushunchasini til falsafasi, insonning butun til faoliyati va umuman madaniyati nuqtai nazaridan ancha keng ko'rib chiqadilar. Intertekstuallik rus tilshunosligida ham bir qator izlanuvchilar tomonidan ko'rib chiqiladi (Yu.M.Lotman, I.V.Arnold, E.V.Mikhailova).

Jahon tilshunos olimlarining fikrlariga nazar solar ekanmiz, har bir tadqiqotchi intertekstuallik borasida o'zgacha yondashganini ko'rishimiz mumkin. Misol tariqasida aytadigan bo'lsak, tadqiqotchi olim I.V.Arnold intertekstuallikni matnga boshqa nutq mavzusiga ega bo'lgan butun boshqa matnlarni yoki ularning parchalarini iqtiboslar, eslatmalar va ishoralar shaklida kiritish deb tushunadi. Muallifning qayd etishicha, tor ma'nodagi intertekstuallik kompozitsion va stilistik muammodir. Adabiyotshunoslar buni adabiy ta'sir nuqtai nazaridan ko'rib chiqadilar, stilistlar iqtiboslar va tashbehnlarni intertekstuallik faoliyati shakllari sifatida o'rganadilar [Baxtin, 1986: 541].

Bundan tashqari, rus tadqiqotchilaridan biri E.V.Mikhailova intertekstuallik atamasini matn kategoriyasi deb hisobladi. Intertekstuallik alohida matnning boshqa matnlar bilan mazmuni, janr va stilistik xususiyatlari, tuzilishi, rasmiy belgisi ifodasi bo'yicha ko'p qirrali aloqasi bo'lib, nutqning asosiy kategoriyasi hisoblanadi [Olizko, 2019: 65]. Izlanishlar davomida shu narsaga amin bo'lish mumkinki, har qanday termin, atama, birikma yoki oddiy tushunchaga ega bo'lgan so'z bo'lsin, u adabiyot va tilshunoslik sohasiga o'z hissasini qo'shadi. Intertekstuallik hodisasi nafaqat adabiy jihatdan, balki tilshunoslik nuqtai nazardan ham keng o'rganilib kelinmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Олизко Н. С. Интертекстуальность как системообразующая категория постмодернистского дискурса. Автореферат—Москва, 2002.
2. Бахтин, М. М. Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет / М. М. Бахтин. — М.: Художественная литература, 1975. — 502 с.
3. Кристева, Ю. Бахтин, слово, диалог и роман / Ю. Кристева // Вестник Моск. ун-та. Сер. 9. Филология. — 1995. — № 1. — С. 97-124.
4. Крестова Ю, К.Косикова Французская семиотика: от структурализма к постструктурализму. —Москва, 1997.
5. Лотман, Ю. М. Избранные статьи. В 3 т. Т. 1. Статьи по семиотике и типологии культуры / Ю. М. Лотман. — Таллинн: Александра, 1992. — 479 с.
6. Qurbanova M, Yo'ldoshev M. Matn tilshunosligi. —Toshkent, 2014. b.36,104.
7. Xudoyberganova D.S. "O'zbek tilini dunyo miqyosida keng targ'ib qilish bo'yicha hamkorlik istiqbollari" xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. — Toshkent, 2020. b.19.
8. Xomidova M. NamDU ilmiy axborotnomasi. 2019. 6-son.
9. Brvson B. A short storv of nearly everything. —USA, 2003.